

Қай бир мусофирга вақтли намозда муқим имом бўлса, намозни тўлиқ ўқийди | Фиқҳ дарслари (247-дарс)

19:00 / 14.09.2023 2043

Тоғда эса ўзига муносиб юришдир.

Тоғда юриш ўзига хос бўлади. Албатта, унда текисликда юргандан кўра бошқача юрилади. Яна тоғ билан тоғ ўртасида ҳам фарқ бор. Шунинг учун ундаги юриш ҳам ўзига муносиб равишда ҳисобланади.

Бас, у то ўз юртига қайтиб киргунча ёки бир шаҳар ёки қишлоқда ёхуд кўчманчи бўлса, диёримиздаги саҳрода ярим ой туришни ният қилгунча, тўрт рақъатли (фарз) намозларни қаср қилади.

Бунинг далили қуйидагича:

عَمُّ جَلَاةَ لَاصٍ رَمُعَ لَاقٍ
رُطِفُ لَاصٍ وَ نَاتَ عَكَرٍ
يَحُضُّ لَاصٍ وَ نَاتَ عَكَرٍ

رَفُّسْ لَأُةَ لَاصَو ، نَاتَ عَكَر
رُصَقُ زِيغُ مَامَت ، نَاتَ عَكَر
هَلَلَا يَلَصِ دَمَحُ مَنَاسِلَ يَلَع
يِيئِ اسْنَلَا هَاوَر . مَلَسَو هِيَلَع
هَجَامُ نُبَاو دَمَحَاو

Умар розияллоху анху:

«Жума намози икки ракъатдир. Рўза ҳайити намози икки ракъатдир. Қурбон ҳайити намози икки ракъатдир. Сафар намози икки ракъатдир, тугалдир, қаср эмасдир. Муҳаммад соллаллоху алайҳи васалламнинг тилларидандир», деди».

Насоий, Аҳмад ва Ибн Можа ривоят қилишган.

هَلَلَا يَضَرَّ رَمْعُ نُبَا نَع
عَمُ تِيَلَصِ : لَأَقِ أُمُهُ نَع
هِيَلَعُ هَلَلَا يَلَصِ يِيْبُنَلَا
يِبَاو نِيَتَ عَكَر يِنَمِبَ مَلَسَو
أَرَدَصَ نَامُتُ عَعَمَ وَرَمْعَ وَرَكَبَ

هُوَ أَوْرَ . أَهْمَتَا مُثْرِهِ تَرَامِ إِ ن م يُيَأْسِن ل ل أَوْ ن أَخِي ش ل ل ا

Ибн Умар розияллоху анҳумодан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоху алайҳи васаллам билан Минода икки рақъат намоз ўқидим. Абу Бакр ва Умар билан ҳам. Шунингдек, Усмоннинг амирлиги бошида ҳам, кейинроқ у тўлиқ ўқиди».

Икки шайх ва Насоий ривоят қилишган.

Ҳанафий мазҳабига кўра, бир киши бошқа бир жойда ўн беш кун ва ундан ортиқ туришни ният қилса, намозни тўлиқ ўқийди, ундан оз туришни ният қилса, қаср қилиб ўқийди.

Ҳанафий мазҳаби уламолари бу ҳукм учун буюк саҳобийлар Ибн Аббос ва Ибн Умар розияллоху анҳумодан қилинган қуйидаги ривоятни далил қилиб олганлар:

رَمُعَ نُبَاوِ سَابَعِ نُبَاوِ لُوقِل
تَمَدَّقِ إِذِي هُنَعُ هَل ل ا ي ض ر
ي ف و ر ف أ س م ت ن أ و ة د ل ب
س م خ م ي ق ت ن أ ك س ف ن
ة أ ل ص ل ل م ك أ ف ة ل ي ل ة ر ش ع
ي ت م ي ر د ت أ ل ت ن ك ن أ و ، أ و ب

هُوَ أَوْرٌ. أَهْرُصُ قُفَافٌ نَعُظَاتُ يُؤَاحِطُ لَهَا

Ибн Аббос ва Ибн Умар розияллоху анҳумо:

«Мусофир ўлароқ бир юртга кирсанг ва бу юртда ўн беш кун қолишни ният қилсанг, намозни тўлиқ ўқи. Агар бу ердан қачон сафарга чиқишингни билмасанг, намозни қаср ўқи», дейишган.

Таҳовий ривоят қилган.

Дорул ҳарбда ёки боғийларнинг қамалида қолган бўлса, ундай эмас. Унда ниятсиз туриши чўзилиб кетган одамга ўхшайди.

Биров бир жойда ўн беш кун ёки ундан ортиқ туришни ният қилмаган бўлса, қанча турса ҳам, намозни қаср қилиб ўқийди.

Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васаллам Хайбарда йигирма кун турганларида намозни қаср қилиб ўқиганлар.

Ибн Умар ва бошқа саҳобаларнинг йўлини Озарбайжонда қор тўсиб қолганда, олти ой қаср намоз ўқишган.

هَافِرٌ مَلَا فِي قَهْيَبِ لَأِي وَر
يَلَعُهُ نَأِي وَوَنَلَأَلِ أَقِ دَنَسَب
نَبَأْنَا - نِي خِي شِلَأِ طَرَش
لَأَقِ أَمُهُ نَعُهُ لَلَأِي ضَرَرَمُع
نُحَنَوُ جَلَّثَلَأِ أَنْ يَلَعُ جَتُّرَا

يَفِرُّهُ شَأْنٌ تَسَنُّنَ اجِي بَرَدَاب رُصِقَن اُنْكَفِ، ءَاَزَغ

Байхақий «Ал-Маърифа»да, Нававий «Икки шайх шартига мувофиқ», деган санад ила ривоят қилади:

«Ибн Умар розияллоҳу анҳумо:

«Озарбайжондаги ғазотдалигимизда олти ойгача қор тўсиб қолди. Намозни қаср қилиб ўқир эдик», деди».

Дорул ҳарб, яъни уруш диёрида, ғайримусулмонларнинг диёрида қамалда турган одам ҳам қаср ўқийди.

Боғийлар – Ислом давлатига қарши чиққан мусулмонлардир. Уларнинг қамалига тушиб қолганлар ҳам намозни қаср қилиб ўқийдилар. Чунки бу ҳолатда барқарорлик бўлиши мумкин эмас.

Биров бир ерга ўз ҳожатини чиқариш учун кирса, агар ўн беш кун туришни ният қилган бўлса ҳам, намозни қаср ўқийди. Чунки у ҳожати раво бўлиши билан қайтиб жўнаб қолиши турган гап.

Агар у қаъдаи аввалга ўтириб, тўлиқ ўқиса, фарзи тугал бўлади, аммо яхши қилмаган бўлади.

Чунки у Аллоҳ таоло берган имкондан фойдаланмади. Шу билан бирга, у икки ракъат қаср намоздан кейин бериладиган саломни кечга сурди.

Зиёда бўлгани нафлга ўтади.

Яъни кейинги икки ракъат унинг учун нафл намоз ўрнига ўтади.

Агар қаъдаи аввалга ўтирмаса, фарзи ботил бўлади.

Мусофир намозни тўлиқ ўқиганда икки ракъатдан кейин ўтирмаган бўлса, ўқиган фарз намози намоз бўлмайди. Бошқатдан ўқиши лозим.

Қай бир мусофирга вақтли намозда муқим имом бўлса, намозни тўлиқ ўқийди.

«Кифоя» китобининг биринчи жузи асосида тайёрланди

Ушбу китоб Ўзбекистон Республикаси Дин ишлари бўйича қўмитанинг 2022 йил 5 октябрдаги 03-07/7013-рақамли хулосаси асосида чоп этилган.